

การศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในตำบลหนองตากยา
อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
Study of cultural tourism potential of temples in Nong Tak Ya Subdistrict,
Tha Muang District, Kanchanaburi Province

บรรจบพร อินดี^{1*} เสกสิทธิ์ ปักซี่² ศรีเพชร ยิงมี³ ชนกนันท์ นราแก้ว⁴ สายใจ รัตนสังธรรม⁵
(Banchobporn Indee^{1*}, Sakesit Paksee², Sornpech Yingmee³,
Chanoknan Narakaew⁴, and Saichai Rattanasatchatam⁵)

¹⁻⁵อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี กาญจนบุรี
¹⁻⁵Lecturer, Creative Tourism, Faculty of Management Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University,
Kanchanaburi, Thailand
*Corresponding author: Young_taa@hotmail.com

Article history:

Received 26 September 2024

Revised 16 December 2024

Accepted 17 December 2024

SIMILARITY INDEX = 14.09 %

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัด ตามหลักเกณฑ์พิจารณา ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของวัดในตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตามองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม การวิจัยนี้ใช้วิธีการแบบผสมวิธี โดยวิธีการเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดหรือพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และประชาชนโดยรอบวัด จำนวนวัดละ 3 คน โดยใช้แบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิธีการเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ซึ่ง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .873 เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยววัดในพื้นที่ตำบลหนองตาก ยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 384 คน เลือกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็นด้วยการสุ่ม แบบบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า:

1. การวิเคราะห์ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัดในพื้นที่ตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตามหลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (5As) จากวัดจำนวน 13 แห่ง พบว่า มีเพียง 4 แห่งที่มีศักยภาพตามหลักเกณฑ์ ได้แก่ วัดหนองสองห้องผาสุการาม เป็นวัดที่มีความพร้อมในการรองรับ นักท่องเที่ยว มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทั้งด้านสิ่งดึงดูดใจ กิจกรรมการท่องเที่ยว ความสะดวกในการ เดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงด้านที่พัก สำนักปฏิบัติธรรมภาวนาบารมี มีศักยภาพภายในพื้นที่ สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีสถาปัตยกรรมทางความเชื่อที่ป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อาคาร มีห้องน้ำบริการ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะของการเข้ามาเยี่ยมชม

ถ่ายรูป ชมความสวยงามของสถาปัตยกรรม วัดหนองตากยาอภัยสัตว์ เป็นวัดที่มีความพร้อมในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก และมีสินค้าที่ระลึกเป็นขนมปั้นสิบที่สามารถทำเป็นสินค้าประจำของแหล่งท่องเที่ยว และวัดหนองตะครอง มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว คือ โบสถ์สีขาวที่นักท่องเที่ยวผ่านมาจะต้องลงมาถ่ายรูป มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำและลานจอดรถที่เพียงพอ นักท่องเที่ยวนิยมแวะไหว้พระและถ่ายรูปกับสถาปัตยกรรมโบสถ์สีขาว แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ทางการท่องเที่ยวไว้รองรับนักท่องเที่ยว

2. ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัด ในตำบลหนองตากยา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดกาญจนบุรี จากองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการท่องเที่ยว ด้านธุรกิจท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมชุมชน ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างจิตสำนึกนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาด ตามลำดับ

คำสำคัญ: ศักยภาพทางการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ABSTRACT

This research article studies the cultural tourism potential of temples in Nong Tak Ya Subdistrict, Tha Muang District, Kanchanaburi Province. The objective is to 1) study the tourism potential of temples according to the criteria for considering the potential of tourist attractions and 2) study tourists' opinions on the cultural tourism potential of temples in Nong Tak Ya Subdistrict, Tha Muang District, Kanchanaburi Province, according to the components of cultural tourism. This research used a mixed-methods approach: The qualitative methods, interviews were conducted with local stakeholders, 3 peoples per temple including: the abbot or monk, community leaders, and people around the temple. The structured interviews were conducted and data were analyzed using content analysis, and the quantitative method uses a questionnaire, with a reliability of .873, data were collected from 384 tourists visiting temples in Nong Tak Ya Subdistrict, Tha Muang District, Kanchanaburi Province, by accidental sampling. Data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results were as follows:

1. Analysis of tourism potential of temples in Nong Tak Ya Subdistrict, Tha Muang District, Kanchanaburi Province according to the criteria for considering the potential of 5 tourist attractions or 5As from 13 temples, it was found that only 4 temples have the potential according to the criteria. Including Wat Nong Song Hong Phasukaram, a temple that is ready to accommodate tourists and has tourism potential in terms of attractions, tourist activities, accessibility, various facilities, and accommodation. Bhavanabaram Meditation Center has potential to be developed into a tourist attraction. There is architecture of beliefs that is a tourist attraction. There are various facilities such as buildings, restrooms, and tourist activities such as visiting, taking pictures, and admiring the beauty of the architecture. Wat Nong Tak Ya Aphaiyasad, a temple

that is ready in every aspect, whether it is tourist activities for tourists, convenience in traveling, facilities, and souvenirs such as steamed dumplings that can be made into regular products of the tourist attraction, and Wat Nong Takrong has a tourist attraction, which is a white church that tourists passing by must get off to take pictures. There are facilities such as bathrooms and sufficient parking spaces, but there are no other activities to support tourists besides the activities of buddhist adornment.

2. Tourist opinions on the cultural tourism potential of temples in Nong Tak Ya Subdistrict, Tha Muang District, Kanchanaburi Province from the components of cultural tourism was found at a high level overall, when considering each aspect was found that tourism, tourism business, and community participation had the highest opinions, as for tourist awareness, environmental awareness, and marketing, opinions were at a high level.

Keywords: Tourism potential, cultural tourism

1. บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ การสร้างงานและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค แต่จากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ประกอบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของในแต่ละพื้นที่รวมถึงการตื่นตัวของวัฒนธรรมเป็นผลให้เกิดเป็นความท้าทายต่อการท่องเที่ยว และเป็นจุดกำเนิดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประเทศไทย และจากกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่กลายเป็นทางเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและได้มีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลายาวนาน ทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงวัดและศาสนสถานซึ่งเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ เนื่องจากชาวไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ วัดจึงเป็นสถานที่ที่คนไทยเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อใช้ในการประกอบกิจกรรม และการจัดกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ทางศาสนา นอกจากนี้เนื่องจากภายในวัดมีศิลปะโบราณวัตถุ และโบราณสถานที่สร้างขึ้นในแต่ละยุค ทำให้วัดเป็นแหล่งเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี เป็นมรดกตกทอดที่ควรแก่การเผยแพร่และอนุรักษ์ฟื้นฟู (พระครูสมุทรวิราภรณ์ มหานาค, 2552) โดยที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและทางวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนสถานและวัดวาอาราม ที่แสดงถึงร่องรอยของมรดกวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ส่งผลให้กาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวระดับสูง ซึ่งจากสถิติจากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงปี พ.ศ.2566 จังหวัดกาญจนบุรีมีนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรเดินทางมาเยือน จำนวน 1,161,569 คน เป็นชาวไทย จำนวน 1,136,034 คน ชาวต่างชาติ จำนวน 25,535 คน และมีรายได้จากการ

ท่องเที่ยว จำนวนกว่า 2,552.60 ล้าน แบ่งเป็นรายได้จากชาวไทย จำนวน 2,423.97 ล้านบาท ชาวต่างชาติ จำนวน 128.63 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567) หลังจากสถานการณ์โควิด-19 จังหวัดกาญจนบุรี ขยับขึ้นมาเป็นเมืองท่องเที่ยวอันดับ 2 รองจากกรุงเทพฯ กาญจนบุรี

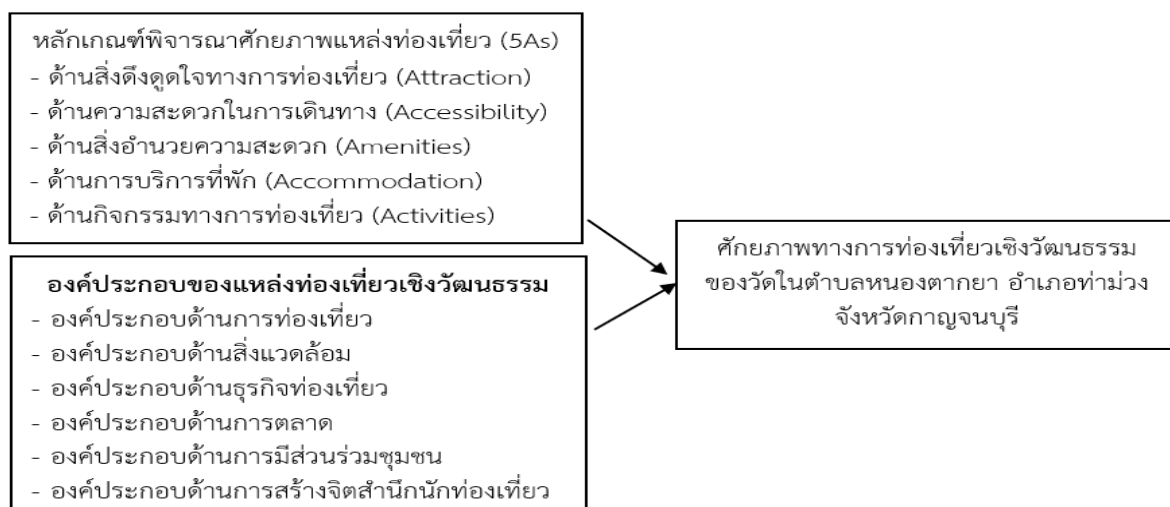
จากการลงพื้นที่บริการวิชาการในพื้นที่ตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นตำบลที่เป็นเส้นทางเชื่อมต่อไปยังตำบลต่าง ๆ ใน อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอโพธาราม และอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบว่า มีนักท่องเที่ยวทั้งรูปแบบของการเดินทางผ่านเพื่อไปยังจังหวัดราชบุรี และตั้งใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีวัดและศาสนาสถานที่มีความสวยงามมากมาย แต่ละแห่งมีสิ่งก่อสร้างที่มีเอกลักษณ์เฉพาะจึงเป็นที่สนใจให้เดินทางเข้ามาเที่ยวชม แต่ทั้งนี้หากมีการศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัด ตามหลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างแท้จริงจะทำให้ค้นพบชุดข้อมูลศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัด ที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่ตำบลหนองตากยาที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดกาญจนบุรี และจะเป็นโอกาสในการพัฒนาฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน และสามารถเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัดในพื้นที่ตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตามหลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตามองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดของงานวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 6 ด้าน อ้างถึงใน เพียกานต์ นามวงศ์ (2552) และหลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 5 ประการ (5As) อ้างถึงใน ราณี อธิชัยกุล (2554) ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

Buhalis (2000) ได้อธิบายความหมายของ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญ 6 ประการไว้ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนา ปรับปรุงการท่องเที่ยว เพราะแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ เป็นจุดดึงดูดใจ จะช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ

2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีเส้นทาง มีระบบการคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้ตลอดจนเส้นทางมีความติดต่อเชื่อมโยงกัน มีระบบการขนส่งสามารถขนส่งได้อย่างต่อเนื่อง สามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็วสะดวก และปลอดภัย

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญภายในแหล่งท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ เกิดความรู้สึกปลอดภัย เพื่อให้นักท่องเที่ยวอยากอยู่ท่องเที่ยวในระยะเวลาที่นานขึ้น

4. โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available packages) เป็นการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปไว้สำหรับนักท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย ซึ่งอาจเป็นการเตรียมการโดยเจ้าของโรงแรมรีสอร์ทหรือโดยหน่วยงานภาครัฐ ที่อาจจัดเป็นโปรโมชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจต่อการท่องเที่ยวก็ได้

5. กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (Activities) กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว โดยมีอยู่หลายรูปแบบนักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความชอบ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางบก กิจกรรมทางน้ำ กิจกรรมทางอากาศ การดำน้ำลึกได้ทะเล หรือแม้แต่กิจกรรมผจญภัย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีผู้ที่มีทักษะความรู้ในกิจกรรมนั้น ๆ ดูแลและแนะนำในเบื้องต้น

6. บริการเสริม (Ancillary services) เป็นบริการที่นอกเหนือจากบริการขั้นพื้นฐาน สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร โรงพยาบาล เป็นต้น โดยปกติการบริการนี้ทางภาครัฐจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

Pelasol (2012) ได้กล่าวว่า ก่อนที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้น ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 6 ประการ ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (Activities) และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

จากการศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การที่นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเลือกเดินทางสู่สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้น นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความพร้อมด้านการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรกและจะทำการประเมินความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวก่อนการตัดสินใจเลือกเดินทาง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นและถ่ายทอดสืบต่อกันมายาวนาน ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคน

ในแต่ละยุคสมัย นักท่องเที่ยวจะได้ทราบความเป็นมา ความเชื่อ ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบัน

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่สำคัญควรมี 6 ด้านดังนี้ (เพียกานต์ นามวงศ์, 2552)

1. ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
2. ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยมีการศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
3. ด้านธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการทางการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและได้รับผลตอบแทนในรูปแบบกำไรสู่ธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา
4. ด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวคุณภาพได้รับรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวนั้น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือจัดการการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ และรับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
6. ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

2.3 หลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพทางการท่องเที่ยว เป็นความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการพัฒนาการปรับปรุงหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่ ตามที่ราณี อิศัยกุล (2554) ได้กำหนดไว้ 5 ประการ หรือที่เรียกว่า 5As คือ

1. ความดึงดูดใจ (Attraction) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว หรือมีเสน่ห์เฉพาะตัวที่เกิดจากความงามตามธรรมชาติ
2. ความสามารถในการเข้าถึงง่าย (Accessibility) ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มาก หากมีความสะดวกในการเดินทางเที่ยวชม สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด นักท่องเที่ยวจะเกิดอรรถรสในการท่องเที่ยวได้มาก
3. ความประทับใจ (Amenity) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจ และซาบซึ้งในการเที่ยวชม
4. บริการอำนวยความสะดวก (Ancillary service) หน่วยงานและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรจัดสรรบริการด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มาก หากนักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินหรือพักผ่อนหย่อนใจ

2.4 กรอบแนวคิดและการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557) กำหนดองค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ไว้ 3 ด้าน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจ และความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตและภูมิปัญญา มีความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม และจากการที่วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมของมนุษย์ที่สั่งสมมาแต่อดีต และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และศักยภาพทางกายภาพ และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งวัฒนธรรมนั้น ๆ ให้มีความสำคัญ มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว แต่มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยว ทำให้ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยวลดลงไปด้วย สำหรับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุมดูแลการดำเนินงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก และการจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบ ต่อประชาชนหรือชุมชนนั้น ๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ (1) นพวรรณ วิเศษสินธุ์ และคณะ (2560) ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดปทุมธานี มีวัดจำนวน 186 วัด โดยมีวัดที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง มีจำนวน 39 วัด ที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธในระดับที่สูง สำหรับวัดอีก 147 วัด พบว่ามีศักยภาพในระดับปานกลาง การศึกษาครั้งนี้ยังได้นำเสนอวัดในจังหวัดปทุมธานีที่ทรงคุณค่าใน 4 ด้านได้แก่ ชื่อเสียงของเกจิอาจารย์ รูปเคารพและวัตถุมงคล สถาปัตยกรรมและจิตรกรรม และสถานปฏิบัติธรรม (2) นุชประวีร์ ลิขิตศรีณย์ (2562) ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยจากการตรวจสอบบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร พบว่า ด้านทำเลที่ตั้ง แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ตั้งอยู่บนถนนสายหลัก ด้านสภาพของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดพิจิตร เนื่องจากมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักบริเวณแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว แต่มีบางแห่งยังขาดการจัดการด้านที่พักให้ได้มาตรฐาน ด้านระบบสาธารณูปโภคของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนประชาชนในพื้นที่ที่มีความตื่นตัวและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวในระดับมาก ด้านโอกาสใน

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดพิจิตรมีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ และการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรยังขาดการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดสู่สายตานักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมเยือน จึงส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง (3) วรณันท์ โพธิ์เพชร (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีอยุธยา พบว่า อันดับแรกคือ ด้านแรงจูงใจทางวัฒนธรรม รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง และด้านแรงจูงใจทางกายภาพ ตามลำดับ และปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว พบว่า อันดับแรกคือ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ และด้านเทคโนโลยีและการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ (4) วิจิตรา บุญแล และคณะ (2564) ได้ศึกษาศักยภาพองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรีมีศักยภาพที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แต่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในศักยภาพทางด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) และด้านกิจกรรม (Activities) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบผสมวิธี โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

3.1 วิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดหรือพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และประชาชนโดยรอบวัด จำนวนวัดละ 3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เกี่ยวกับหลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 5 ประการ (5As) ประกอบด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3.2 วิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว และ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านธุรกิจท่องเที่ยว ด้านการตลาด ด้านการมีส่วนร่วมชุมชน และด้านการสร้างจิตสำนึกนักท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ .873 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยววัดในพื้นที่ตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 384 คน และเลือกตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) ด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัดในพื้นที่ตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตามหลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 5 ประการ หรือ 5As จากวัดจำนวน 13 แห่ง พบว่า มีเพียง 4 แห่งที่มีศักยภาพตามหลักเกณฑ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของวัด ตามหลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (5As)

วัดในตำบลหนองตากยา	ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction)	ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)	ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities)
1. วัดหนองสองห้องผาสุกราม	- ให้อาหาร อาหารเช้า - พระมหาเจติย์มหามงคล - วิหารพระเกจิอาจารย์ดัง - อาคารสำหรับไหว้เจ้าแม่กวนอิม พระพิฆเนศวร เทพทันใจและไอ้ไข่	สามารถเดินทางเข้าถึงวัดได้ง่ายเนื่องจากวันอยู่ติดถนน	- บริเวณหน้าวัด ร้านอาหาร และสินค้าท้องถิ่น และมีบริการจัดอาหารเพื่อรับรอง นักท่องเที่ยว - มีห้องน้ำเพียงต่อนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ - มีสถานที่จอดรถทั่วไปเพียงพอ	วัดมีศาลาที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ถึง 100 คน	- ให้อาหารพระ - เลือกซื้อสินค้าที่ระลึก สินค้าพื้นถิ่น ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
2. สำนักปฏิบัติธรรมภวนาบาารมี	- ให้อาหารพระสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หลวงปู่ทวดองค์ใหญ่ที่สุด พระไตร ปาฏิหาริย์โคลงกลอน องค์ปู่คำแสนสิริจันทรารักษ์นาคาธิบดี	มีสถานที่จอดรถเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวแบบครอบครัว รถเล็ก และสามารถรองรับรถบัสใหญ่ได้เกินกว่า 10 คัน	- มีบริการน้ำดื่ม - มีบริการอาคารและห้องน้ำ - มีสถานที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว	ไม่มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว	- ทำบุญ ให้อาหารพระสิ่งศักดิ์สิทธิ์ - สวดมนต์ ถือนิธิปฏิบัติธรรม - ถ่ายรูป - ชมความสวยงามของสถาปัตยกรรม
3. วัดหนองตากยาอภัยสัตว์	ให้อาหารพระ องค์สมเด็จพระพุฒาจารย์โตพรหมรังสีหล่อด้วยทองเหลืองหุ้มทองคำทั้งองค์	สามารถเข้าไปไหว้พระขอพร	มีบริการห้องน้ำและลานจอดรถกว้างขวางเพียงพอ	วัดยังไม่มีที่พัก แต่กำลังจัดทำที่พักสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรม	- ทำบุญให้อาหารพระ - นั่งสมาธิปฏิบัติธรรม - ซื้อของฝากขนมบับลิบ และขนมดอกจอก
4. วัดหนองเตครอง	สถาปัตยกรรมโบสถ์สีขาว	เส้นทางเดินทางสะดวกสบาย	มีห้องน้ำไว้บริการ	ไม่มี	ถ่ายรูปกับสถาปัตยกรรมโบสถ์สีขาว

จากตารางที่ 1 พบว่า วัดหนองสองห้องผาสุกราม เป็นวัดที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ทั้งด้านสิ่งดึงดูดใจ กิจกรรมการท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงด้านที่พัก สำนักปฏิบัติธรรมภวนาบาารมี มีศักยภาพภายในพื้นที่สามารถจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีสถาปัตยกรรมทางความเชื่อที่ปั้นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อาคาร มีห้องน้ำบริการ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะของการเข้ามาเยี่ยมชม ถ่ายรูป ชมความสวยงามของสถาปัตยกรรม วัดหนองตากยาอภัยสัตว์ เป็นวัดที่มีความพร้อมในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก และมีสินค้าที่ระลึกเป็นขนม

ปั้นสับที่และสามารถทำเป็นสินค้าประจำของแหล่งท่องเที่ยว และ วัดหนองตะครอง มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว คือ โบสถ์สีขาวที่นักท่องเที่ยวผ่านมาจะต้องลงมาถ่ายรูป มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำและลานจอดรถที่เพียงพอ นักท่องเที่ยวนิยมแวะไหว้พระและถ่ายรูปกับสถาปัตยกรรมโบสถ์สีขาว แต่ยังไม่มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวไว้รองรับนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในตำบลหนองตากยา อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 67.70) อายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 26.00) มีภูมิลำเนาจังหวัดกาญจนบุรี (ร้อยละ 57.80) ระดับการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 37.00) อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 21.60) มีรายได้ 15,001–20,000 บาท (ร้อยละ 32.00) ส่วนใหญ่เดินทางมาเป็นกลุ่ม (ร้อยละ 80.50) มีประสบการณ์การเดินทางมาตำบลหนองตากยา (ร้อยละ 66.40) และได้รับข่าวสารจากเว็บไซต์ของหน่วยงาน (ร้อยละ 28.90)

สำหรับผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปได้ดังนี้

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในตำบลหนองตากยา อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จากองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัด ในตำบลหนองตากยา อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จากองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการท่องเที่ยว	4.41	0.55	มากที่สุด
ด้านสิ่งแวดล้อม	4.16	0.68	มาก
ด้านธุรกิจท่องเที่ยว	4.27	0.66	มากที่สุด
ด้านการตลาด	3.91	0.45	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมชุมชน	4.22	0.56	มากที่สุด
ด้านการสร้างจิตสำนึกนักท่องเที่ยว	4.17	0.71	มาก
รวม	4.19	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในตำบลหนองตากยา อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จากองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.41$, $SD = 0.55$) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.27$, $SD = 0.66$) และด้านการมีส่วนร่วมชุมชน ($\bar{x} = 4.22$, $SD = 0.56$) และด้านที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างจิตสำนึกนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.17$, $SD = 0.71$) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.16$, $SD = 0.68$) และด้านการตลาด ($\bar{x} = 3.91$, $SD = 0.45$) ตามลำดับ

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัดในพื้นที่ตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตามหลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 5 ประการ หรือ 5As จากวัดจำนวน 13 แห่ง พบว่า มีเพียง 4 แห่งที่มีศักยภาพตามหลักเกณฑ์ ได้แก่ วัดหนองสองห้องผาสุกราม เป็นวัดที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทั้งด้านสิ่งดึงดูดใจ กิจกรรมการท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงด้านที่พัก สำนักปฏิบัติธรรมภาวนาบารมี มีศักยภาพภายในพื้นที่สามารถจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีสถาปัตยกรรมทางความเชื่อที่ปั้นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อาคาร มีห้องน้ำบริการ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะของการเข้ามาเยี่ยมชม ถ่ายรูป ชมความสวยงามของสถาปัตยกรรม วัดหนองตากยาอภัยสัตว์ เป็นวัดที่มีความพร้อมในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก และมีสินค้าที่ระลึกเป็นขนมปั้นสิบที่สามารถทำเป็นสินค้าประจำของแหล่งท่องเที่ยว และวัดหนองตะครอง มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว คือ โบสถ์สีขาวที่นักท่องเที่ยวผ่านมาจะต้องลงมาถ่ายรูป มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำและลานจอดรถที่เพียงพอ นักท่องเที่ยวนิยมแวะไหว้พระและถ่ายรูปกับสถาปัตยกรรมโบสถ์สีขาว แต่ยังไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้รองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร บุญแล และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า พบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรีนั้นมีศักยภาพที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แต่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในศักยภาพทางด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) และด้านกิจกรรม (Activities) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นพวรรณ วิเศษสินธุ์ และคณะ (2560) ศึกษาศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในจังหวัดปทุมธานี พบว่า จังหวัดปทุมธานีมีวัด จำนวน 186 วัด โดยมีวัดที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง มีจำนวน 39 วัดที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธในระดับที่สูง สำหรับวัดอีก 147 วัด พบว่ามีศักยภาพในระดับปานกลาง การศึกษาครั้งนี้ยังได้นำเสนอวัดในจังหวัดปทุมธานีที่ทรงคุณค่าใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ชื่อเสียงของเกจิอาจารย์ (2) รูปเคารพ และวัตถุมงคล (3) สถาปัตยกรรมและจิตรกรรม และ (4) สถานปฏิบัติธรรม

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จากองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการท่องเที่ยว ด้านธุรกิจท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมชุมชน และด้านที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างจิตสำนึกนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาด ตามลำดับ สอดคล้องกับ วนสนันท์ โพธิ์เพชร (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา พบว่า อันดับแรกคือ ด้านแรงจูงใจทางวัฒนธรรม รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง และด้านแรงจูงใจทางกายภาพ ตามลำดับ และปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว พบว่า อันดับแรกคือ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ และด้านเทคโนโลยีและการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ และจากการศึกษาของ นุชประวีร์ ลิขิตศรีณย์ (2562) ได้ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีความตื่นตัวเข้าร่วมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในระดับมาก เนื่องจากในปัจจุบัน

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเริ่มเข้ามามีบทบาทในการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนจึงส่งผลให้ชุมชนเริ่มมีความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

5.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยในเชิงนโยบาย

1. จากข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของวัดในตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จากองค์ประกอบ 6 ด้าน พบว่า ด้านการตลาด มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีส่วนราชการหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งช่วยดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบอย่างทั่วถึง

2. ควรมีการประสานความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวมาให้ความรู้ประชาชนในพื้นที่ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยว รวมไปถึงการเตรียมพร้อมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อถัดไป

1. ควรมีการศึกษารายละเอียดองค์ประกอบที่เหมาะสมของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามลักษณะของจุดเด่นของพื้นที่ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2. ควรมีการศึกษาด้านการจัดทำกลยุทธ์ทางการตลาดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยชุมชน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

3. ควรมีการศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อหาแนวทางพัฒนาให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวโดยชุมชนในตำบลหนองตากยา เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2567). **สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย รายจังหวัด ปี 2566**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2567, จาก <https://www.mots.go.th/news/category/705>.
- นุชประวีร์ ลิขิตศรีณย์ (2562). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร. **วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย**. 14 (1). 28-41.
- นพวรรณ วิเศษสินธุ์ นางเยาว์ อุทุมพร ชูชาติ พ่วงสมจิตร และธีรพงษ์ บุญรักษา. (2560). ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในจังหวัดปทุมธานี. **วารสารบัณฑิตศึกษา**. 11 (3). 97-109. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พระครูสมุทรธีราภรณ์ มหานาค. (2552). **การพัฒนาการศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญกานต์ นามวงศ์. (2552). **การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนไหล่หินอำเภอกะลา จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ราณี อิลิชัยกุล. (2554). **ความพึงพอใจเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว**. สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช.
- วันสนั่นทน โพธิ์เพชร. (2563). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิจิตรา บุญแล เสรี วงษ์มณฑา ขวลิย์ ณ ถลาง และกาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์. (2564). การศึกษาศักยภาพองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี. **วารสารสมาคมนักวิจัย**. 26 (1) .46-55.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. **Tourism Management**. 21 (1) . 97-116. [http://dx.doi.org/10.1016/S0261-5177\(99\)00095-3](http://dx.doi.org/10.1016/S0261-5177(99)00095-3)
- Pelasol, J. (2012). Igcabugao: A Potential Tourist Destination in the Southern Part of Iloilo, Philippines. International. **JPAIR Multidisciplinary Research is being certified for QMS ISO 9001:2008 by the Anglo Japanese American Registrars of the United Kingdom**. 8, 90-97.